

Otázka

Heidegger hned na začátku svého spisu *Bytí a čas* upozorňuje (č. 23) na to, že tážení je chování, že „vypracovat otázku po bytí totiž znamená učinit průhledným jisté jsoucno – totiž to, které se táže – v jeho bytí. Kladení této otázky je jakožto modus bytí jistého jsoucna samo bytostně určeno tím, po čem se ptá – totiž bytím.“. Pokud vezmeme vážně jen to, co tu bylo řečeno (ocitováno), musíme se tázat také po rozdílu modu bytí „jistého jsoucna A“, které se táže po bytí jakožto jsoucnu, a modu bytí jiného „jistého jsoucna B“, které si již uvědomuje, že po bytí se nemůže tázat jako po nějakém jsoucnu, nýbrž jako po tom, co jsoucnem není. Je-li tážení chování, a má-li chování významný vliv na toho, kdo se tak chová, znamená to, že způsob tážení má významný vliv na samo bytí „jistého jsoucna“ – tedy nejen na jeho „pobyt“ (což by bylo více nasnadě). – Tázat se po něčem znamená ovšem, že to, po čem se tážeme, známe jen zčásti, ne však úplně; to je přece to, nač upozorňoval již Sókratés. To, k čemu se vztahuje naše tážení, nemůže být proto jednoznačně a definitivně určeno způsobem našeho tážení; na druhé straně způsob tážení může mít fatální důsledky, jestliže soustřeďuje svou pozornost a své zkoumání nesprávným směrem, nebo nestavuje-li parametry svého pátrání tak, že to, nač se táže, mu proklouzne mezi prsty. Řekneme-li to s ohledem na „bytí“ jinak, může se stát, že tážení po „bytí“ se s bytím mine, protože se táže po bytí jakožto jsoucnu – zatímco bytí jsoucnem není a ani nemůže být. Abychom tuto možnost mohli řádně uvážit a rozebrat, museli bychom se pustit do pečlivého rozboru rozdílu mezi soustředěností našeho tážení (a vůbec myšlení) na jsoucno (jsoucna) na jedné straně a mezi soustředěností na bytí. A to znamená také nezbytnou analýzu rozdílu mezi jsoucnem a bytím jakožto tím, nač se soustřeďuje, nač se tážeme, o čem uvažujeme. A ovšem také na ještě nezbytnější analýzu rozdílu mezi nějakým „jistým jsoucnem“ (a třeba i jiným než lidským) a pojmem či pojetím jsoucna, jakož i rozdílu mezi bytím a pojetím bytí. Právě v tomto druhém případě není zcela jasné, proč – podle Heideggera – není možno bytí chápat onticky, nýbrž ontologicky.

(Praha, 021101-1.)